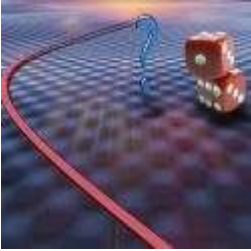

Išspausdinta iš naujienų tinklalapio www.alfa.lt

Photos.com nuotr.

2008-03-17 14:50

Lietuva pribrendo nacionalinei žmogaus teisių institucijai, teigia specialistai

BNS

Tokios institucijos steigimo Lietuvoje poreikis, galimybės ir reikšmė aptarta pirmadienį Vilniuje vykstančioje tarptautinėje konferencijoje. Konferencijoje dalyvavęs prezidentas Valdas Adamkus pažymėjo, kad pagarba žmogaus teisėms, jų pripažinimas visuomenine vertybe ir valstybės įsipareigojimas joms yra vienas svarbiausių šiuolaikinės demokratinės valstybės bruožų.

Šalies vadovo nuomone, žmogaus teisių įgyvendinimo galimybes atskleidžia valstybėje veikianti garantijų sistema, kuriai priklauso konstitucinės priežiūros institucijos, teismai, ombudsmeno institucija ir nevyriausybines organizacijos, ginančios žmogaus teises.

V.Adamkus pabrėžė, kad valstybė privalo ginti visų žmonių teises. Jo teigimu, būtina atsisakyti nuo sovietmečio užsilikusių nuostatų, kad žmogaus teisės ir laisvės gali būti ginamos tik tiek, kiek to reikia valstybei, kad valstybė gali suteikti žmogui tik tiek teisių, kiek nori.

„Kad tokias nuostatas išgyvendintume, turime laipsniškai keisti požiūrį į susiformavusį žmogaus teisių bei laisvių institutą, aktyviau šviesti visuomenę. Kartu turi būti sukurta tokia institucijų sistema, leidžianti žmogui pasitikėti savo valstybe, kur valstybės ir individo santykiai būtų pagrįsti pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms, o jų gynimas būtų efektyvus ir užtikrintas“, - teigė prezidentas.

Anot Lietuvos žmogaus teisių centro direktorės Editos Žiobienės, tai, jog Lietuvos padėtis žmogaus teisių padėtyje yra stabili ir neblogėja, o tarptautinės organizacijos - Europos Taryba, Europos Sąjunga - neturi didesnių priekaištų dėl šalyje jau veikiančių institucijų, neturėtų tapti kliūtimi kalbant apie dar vienos - nacionalinės - institucijos kūrimą.

„Lietuvoje yra žmogaus teisių mechanizmas, Lietuva nėra tokia šalis, kur žmogaus teisės būtų labai pažeidžiamos. Tačiau nereikia galvoti, kad institucijas reikėjo steigti tik 1990-aisiais. Tą patvirtina Belgijos pavyzdys, kur tokia institucija buvo įkurta 2005-iaisiais. Kai valstybės subręsta, pamato, kad tokios institucijos reikalingos, jos steigiamos“, - spaudos konferencijoje pirmadienį kalbėjo E.Žiobienė.

Kaip pastebėjo Žmogaus teisių stebėjimo instituto direktorius Henrikas Mickevičius, dabar veikiančios žmogaus teisių institucijų - Seimo kontrolieriai, Lygių galimybių kontrolierių, Vaiko teisių apsaugos kontrolierių tarnybos - kompetencija yra ribota, jos neaprepia visų žmogaus teisių bei dažniausiai apsiribota tik piliečių skundų nagrinėjimu. Tuo metu naujosios institucijos veikla, anot H.Mickevičiaus, būtų daug platesnė.

„Mes kalbame apie instituciją, kuri prisidėtų prie žmogaus teisių politikos formavimo, vykdytų nuolatinę situacijos stebėseną, analizuotų situaciją, pateiktų išvadas, identifikuotų problemas, siūlytų sprendimus, darytų teisės aktų projektų analizes, ugdytų žmogaus teisėms pagarbią kultūrą Lietuvoje“, - institucijos veiklą apibūdino H.Mickevičius.

Danijos žmogaus teisių instituto vyriausias teisininkas Fergusas Kerriganas taip pat pripažino, jog Lietuvoje neblogai veikia skundų tyrimo mechanizmas, tuo tarpu kitų funkcijų pasigendama. Anot jo, Lietuvoje šiuo metu nerengiama bendra ataskaita apie žmogaus teisių padėtį šalyje, kuri galėtų skatinti diskusijas, išryškintų problemas.

„Be to, pasigendama Lietuvos balso tarptautiniu mastu, kai kalbama apie žmogaus teises. Lietuvoje nėra

nacionalinės institucijos, galinčios atstovauti šali“, - kalbėjo F.Kerriganas.

Anot jo, pasaulyje egzistuoja daug skirtingų tokių institucijų modelių, todėl koks būtų tinkamiausias Lietuvai, reiktų nuspręsti nacionalinių konsultacijų metu.

„Reikia atsižvelgti į administracinę, teisinę šalies tradiciją, jos specifiką žmogaus teisių srityje, konsultuotis, rengti debatus ir tada pasirinkti tinkamą modelį“, - teigė teisininkas.

Tačiau, pasak H.Mickevičiaus, nors Lietuvos žmogaus teisių bendruomenė ir jaučia tokios institucijos steigimo būtinybę, politinės valios šiuo klausimu vis dar pasigendama.

„Konsensusas yra tarp žmonių, kurios dirba žmogaus teisių srityje. Jie mano, kad reikia svarstyti institucijos steigimo klausimą, tačiau toliau - pilka zona“, - sakė H.Mickevičius.

Įvairaus pobūdžio nacionalinės žmogaus teisių institucijos egzistuoja daugiau kaip 60 pasaulio valstybių. 2006 metais tokios institucijos steigimo klausimą Lietuvą apsvarstyti paragino ir Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos komitetas.

[BNS](#)

Naujienu agentūros BNS informaciją atgaminti visuomenės informavimo priemonėse bei interneto tinklalapiuose be raštiško UAB BNS sutikimo draudžiama